

До:
Кмета на Столична Община
Г-н Бойко Борисов

Копие:
До Кмета на район Изгрев
Г-н Панайот Бончев

Становище

На политическа партия "ЗЕЛЕНИТЕ"

Относно: Екологичното значение на реките в София и околностите и необходимостта от опазване на крайречните екосистеми

Във връзка с редица случаи на безогледно унищожаване на речните екосистеми в рамките на гр.София и в Столична община се налага да напомним за изключителната роля на реките и крайречната растителност като неотменна част от зелената система на града. Конкретните случаи са много, но ние ще изброим само няколко по-драстични, при които бяха нанесени значителни щети както на жизнената среда на гражданите, така и на природата:

- унищожаване на крайречната екосистема и коригиране на река в кв.Волуяк;
- унищожаване на крайречна дървесна растителност и опит за коригиране на р.Новачица, кв.Изток;
- унищожаване на стотици хектари крайречна гора, най-вече от елша (*Alnus glutinosa*) по р.Искър от яз.Панчарево до моста на Околовръстен път;
- изсичане на стара крайречна тополова гора на брега на р.Искър в къмпинг Врана.

Тези и други подобни действия са част от националната политика за прочистване и коригиране на речните корита, която се превърна през последните години в бедствие и е унищожителна за българските реки. Съвсем реална е заплахата до 10-15 години в България да няма нито една река с естествено речно корито, или със запазена крайречна дървесна растителност. За съжаление София не остава по-назад от другите региони по отношение на тази политика. Под благовидния предлог за борба с наводненията реките се превръщат в бетонирани канали. Вместо да се използват като естествени "бели дробове" на столицата, крайречните гори се изсичат поголовно. Вместо прочистване на затлачените речни корита от всевъзможни боклуци и паднали стволоче, фирмите, натоварени със задачата за прочистване на речното корито, извършват сеч на брегоукрепващите здрави големи дървета, а техните клони, оставени и пръснати наоколо след сечта, затлачват коритото и създават повече опасности за наводнения. Тази практика, според партия "Зелените", трябва да бъде преосмислена и в най-кратък срок прекратена. Значението на крайречните екосистеми и преди всичко на дървесната растителност край реките в София и в област София-град има няколко измерения:

А. Крайречните гори и мочурливи ливади са приоритетни за опазване местообитания в европейски мащаб. Съобществата от бяла върба, топола, елша и др. дървесни видове край реки отговарят на критериите за Натура 2000 и са с европейско природозащитно значение, тъй като са включени в европейската Директива за

местообитанията 92/43. Особено ценни в това отношение са запазените елшови и тополови съобщества по р.Искър в близост до жк."Дружба"-2 и до кв."Горубляне", както и по теченията на реките в подножието на Витоша: в кварталите "Драгалевци", "Бояна", "Княжево", "Владая" и "Симеоново", както и в землищата на селата Бистрица, Железница, Кокаляне и Панчарево. В някои крайречни зони - например в районите "Младост" и "Студентски", както и край кв."Симеоново" се среща блатното кокиче *Leucojum aestivum* – вид от Червената книга на България. Същевременно крайречната храстова и дървесна растителност имат незаменима брегоустойчива функция, а мочурливите ливади и заливните части на бреговете са така наречените ретензионни обеми, които на принципа на скачените съдове отнемат високите води при пролетното топене на снеговете и предпазват околните зони от наводнения, а след намаляване на количеството на водните маси връщат в реките задържаната от растителността и почвите вода. Нарушаването на този природен механизъм с унищожаването на речните екосистеми именно води до зачестилите напоследък наводнения в населените места. Типичен пример в това отношение е р.Лесновска при Равно поле и Долни Богров и р.Искър при Курило, където се стигна до скъсвания на диги. До тези бедствени ситуации се стигна поради твърде голямата енергия на тези реки, породена от комбинацията на изпускане на язовирите вследствие на обилни валежи и изцяло андигирано речно корито.

Б. Значение на реките като екологични коридори по смисъла на **чл. 30 (2)** от Закона за биологичното разнообразие: *"елементите на ландшафта, които въз основа на своята линейна и непрекъсната структура или свързваща функция са значими за миграцията, географското разпространение и генетичния обмен в растителните и животинските популации и видове"*.

В. Те са елемент от по-доброто качество на живот на хората в София по няколко фактора:

- **намаляване на запрашеността**
- **пречистване на въздуха**
- **естетическа и духовна стойност**
- **подобряване на микроклимата – през лятото – по-хладен и влажен, през зимата - по-мек и с по-слаб вятър.**

Г. Речните екосистеми в гр.София са убежище на над 140 вида птици. Повечето от тях са обект на защита по българското и международното законодателство, по което България е страна (Закон за биологичното разнообразие, Директива за Птиците, Бернска Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна). Край някои от реките в южните околности на града гнезди ливадният дърдавец (*Crex crex*) - световно застрашен вид птица – за съжаление местообитанията му са подложени на интензивно застравяване.

Д. Използване на крайречните гори като паркови зони за отдых - при разумно активно управление на зелените крайречни зони ползите за хората биха били още по-големи: отмора, образователни дейности, спортни дейности за подрастващи и възрастни. Това би могло да се подпомогне чрез поставяне на пейки, наколна дървена пътека за наблюдения и разходки, табели, посаждане на подходящи нови дървета, поставяне на успоредка, висилки и др.

Е. В момента тече интензивен процес по възстановяване на естествените речни екосистеми в редица европейски градове. След отчитане на вредните въздействия в резултат от бетонирането на речните брегове и унищожаването на речната растителност в населените места и извън тях правителството на Франция в момента прилага изключително скъпа програма по възстановяване на речните екосистеми. Тази програма успешно вече е приложена в област Вал д'Адур.

Не смятаме, че е нужно България да дава още един пример за лошо управление, а Столична Голяма община да нарушава вътрешното законодателство на България – Закона за биологично разнообразие, както и европейското – Директивата за местообитанията 92/43, като се бетонират и канализират и последните останали реки в града.

Тъй като компетентните органи в Столична община нееднократно са показвали желание за справяне с проблема като се запазва и речната екосистема, но за съжаление досега е работено на парче – възниква конкретен проблем: дадена група местни хора въздигат искане за опазване на съответната река и чак тогава има намеса на общинските власти (доста често прекалено късно) - ние предлагаме конкретни мерки за справяне комплексно с този проблем за град София и околностите му:

- 1. Преустановяване на практиката да се унищожават речната екосистема, като се изсича речната растителност по бреговете и островите на реките.**
- 2. Преустановяване на погрешната практика да се коригират речните корита и да се превръщат в бетонни канали. Корекциите създават предпоставки за наводнения, тъй като увеличават скоростта на водните потоци и отнемат естествените възможности на реките да забавят водното течение чрез естествените извивки на бреговете и островите.**
- 3. Забрана за строителство в заливаемата речна тераса на реките, строг контрол върху вече осъществено такова строителство и премахване на незаконните обекти.**
- 4. Забрана за отводняване, промяна на предназначението и разработването на ливадите по бреговете на реките.**
- 5. При възникване на конкретни проблеми, свързани с реките в града и околностите му, в комисиите, назначавани за разрешаването им, да се включват представители на неправителствените екологични организации и на ПП “Зелените”.**
- 6. Изработване на план за управление на речните екосистеми на територията на Община София съвместно с представители на екологичните неправителствени организации и на ПП “Зелените”.**

Настояваме решаването на проблема с р.Новачица да бъде естествено начало на нашата съвместна дейност за опазване на речните екосистеми като част от природната среда в гр.София.

22.12.2008

София